

Urgut shaharsozligining paydo bo'lishi va rivojlanish yo'llari

Sam DAQI 101- SH va QAYJKQ guruh magistranti Bahronov. B. S.

Urgutga kelishga ishtiyoqmand kishilarni faqatgina uning tabiati, osmono'par tog'lari, muzdek buloqlarining mehri tortmaydi. Urgutning o'zi qadimiy bo'lganidek, bu yerda o'zbek xalqining uzoq tarixidan hikoya qiluvchi nodir obidalar – me'morchilik yodgorliklari ham mavjud. Urgutning Ravotxoja, Qoratepa, Omonqo'ton, Chorchinor singari go'shalar bu tumanga tashrif buyuruvchi sayyohlarda biro lam taassurotlar uyg'ota oladi.

XIV-XV asrlarda Omonqo'ton g'oyat xushmanzara joyga aylandi, temuriylar bog'lar barpo etib, bu yerni o'z oromgohlaridan biri deb bilishdi. Oldin ham aytganimizdek, Amir Temur 1398-yilda qurdirgan Taxti qorachabegim (keyinchalik Taxtiqoracha nomini olgan) saroyining atrofi juda ko'rkam bog' bo'lgan. Tarixchi Ibn Arabshohning yozishicha, Taxtiqorachadagi bog' shunchalik qalin daraxtzor ekanki, agar ichida ot yo'qolib qolsa olti oyda ham toppish qiyin bo'lgan.

Samarqand viloyatidagi Urgut tumanida zamonaviy arxitekturaviy namuna.

Urgut tumani Samarqand viloyatining janubi-sharqiy qismida joylashgan. 1926 yil 29 sentyabrda tashkil etilgan. Maydoni 1,12 ming km². Aholisi 348,2 ming kishi, asosan, o'zbeklar, shuningdek, tojik, rus, tatar, yahudiy, ozarbayjon va boshqa millat vakillari ham yashaydi. O'rtacha zichligi 1 km² ga 310,9 kishi (2005). Tumanda 1shahar (Urgut), 12 qishloq fuqarolari yig'ini bor. Markazi — Urgut shahri Tuman Zarafshon tog' tizmalarining davomi bo'lgan Chaqilikalon va Qoratepa torlarining yon bag'irlarida joylashgan. Sharqiy, janubiy va g'arbiy qismlari past-baland tekislik

bo'lib, bir qancha soyliklar bor. Iqlimi keskin kontinental. Chaqilikalon va Qoratepa tog'lari orasidagi Taxtaqoracha dovoni (1675 m) orqali Katta O'zbekiston trakti o'tadi. Marmar, ohaktosh, marganes, mis, vol'fram va boshqa foydali qazilmalar bor. Oqqo'rg'on, G'ijduvonsoy, Urgutsoy, Qoratepasoy, Darg'om, Yangiariq, Yangi Urgut va boshqa kanallar bor. Xo'jaligining yetakchi tarmoqlarini Qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlash, qurilish va mahalliy sanoat tarmoqlari tashkil etadi. O'rta va kichik korxonalar, mikrofirmalar bor. Meva, go'sht, sutni qayta ishlash, non pishirish, qandolatchilik, har xil salqin ichimliklar ishlab chiqarish korxonalari, ta'mirlash korxonalari ishlab turibdi. "Urg-Gazkarpet", "Urg-ANTET YaShAM, "Urgut qoplon", "Urgut SamNegin" gilam ishlab chiqarishga ixtisoslashgan qo'shma korxonalar faoliyat ko'rsatadi. Marmar toshni qayta ishlaydigan "UrgutLADOmarmar", qurilish buyumlari ishlab chiqaradigan "Samplastik", tamakini qayta ishlaydigan "UzBAT" qo'shma korxonalari ishlab turibdi. Tumanda hunarmandchilik qadimdan rivojlangan. Qishloq xo'jalik g'alla, sabzavot, kartoshka, meva, uzum hamda chorvachilik mahsulotlarini yetishtirishga ixtisoslashgan. Sug'oriladigan yerlarga paxta, don ekinlari, kartoshka, sabzavot va poliz ekinlari, yem-xashak ekinlari ekiladi. 1,4 ming ga yer bog' va tokzor bilan band. 380 dan ziyod fermer xo'jaligi faoliyat ko'rsatadi. Tuman jamoa va xususiy xo'jaliklarida qoramol, qo'y va echki, parranda, yilqi boqiladi. Pillachilik rivojlangan. 127 umumiy ta'lim maktabi, 2 maxsus sog'lomlashtirish internati faoliyat ko'rsatadi. 70 jamoat kutubxonasi, madaniyat uylari bor. 8 kasalxona, 36 qishloq davolash bo'limi, 27 feldsher- akusherlik punkti va boshqa tibbiy muassasalar, dam olish maskanlari va yozgi oromgohlar aholiga xizmat ko'rsatadi. 1992 yildan "Chinor" tuman televideniesi eshittirishlar olib boradi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti, Shavkat Mirziyoyev Urgutda erkin industrial zonani tashkil qilishni taklif etdi (06.10.2016) O'zbekiston Respublikasining Prezidenti, Shavkat Mirziyoyev joylarda ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarning borishi, sanoat, qishloq xo'jaligi va ijtimoiy sohalarda amalga oshirilayotgan keng ko'lamlil ishlar bilan yaqindan tanishish maqsadida shu yilning 5-oktyabr kuni Samarqand viloyatiga tashrif buyurdi, Shavkat Mirziyoyev viloyatga

tashrifini O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Karimov qabrini ziyorat qilish bilan boshladi, Samarqandda tramvay qatnovi qayta tiklanadi O‘z safari davomida Urgut tumanida bo‘ldi, Mirziyoyev u yerda tashkil qilingan sanoat zonasini ham borib ko‘rdi. "O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Urgut tumanining resurs bazasidan samarali foydalanish, sanoat va eksport salohiyatini yanada rivojlantirish, investitsiya va ilg‘or texnologiyalarni jalb etish maqsadida Urgut erkin industrial zonasi tashkil etilishini alohida qayd etdi".

Shuningdek, tuman yerlaridan unumli foydalanish, xususan, adirli yerlarga yong‘oq, bodom, tok, unabi kabi ekinlar ekish maqsadga muvofiqligi qayd etdilar. Yig‘ilishda Urgut tumani misolida viloyatni istiqbolda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning kompleks dasturi ko‘rib chiqilgan. Bugungi kunda O‘zbekistonda uchta iqtisodiy zona faoliyat yuritmoqda — 2008-yilda tashkil etilgan "Navoiy" industrial-iqtisodiy zonasi (Navoiy viloyati), 2012-yilda tashkil etilgan "Angren" maxsus industrial zonasi (Toshkent viloyati), 2013-yilda tashkil etilgan "Jizzax" maxsus industrial zonasi hamda uning Sirdaryo viloyatidagi filiali. Mirziyoyev, shuningdek, viloyatning shahar va tumanlari markazlarida yangi uy-joylar barpo etish, muhandislik-kommunikatsiya va ijtimoiy infratuzilmani yanada rivojlantirish, xususan, ichki yo‘llarni ta‘mirlash, ichimlik suvi ta‘minotini yaxshilash asosida aholining turmush sharoitlarini yanada yuksaltirishga doir masalalarga alohida e‘tibor qaratdilar. Yig‘ilishda viloyat va tuman byudjetlarining moliyaviy-iqtisodiy salohiyatini oshirish bo‘yicha dolzarb vazifalar, eksport prognozlarini bajarish, yig‘im-terim ishlari, kuzgi ekinlarni ekish, oziq-ovqat xavfsizligi va narx barqarorligini ta‘minlash, uy-joylar va ijtimoiy obektlarning kuzgi-qishki mavsumga tayyorligi, tibbiy-ijtimoiy xizmatlar sifatini yaxshilash, viloyat iqtisodiyotining barcha sohalari uzluksiz ishlashi masalalari muhokama qildilar.

Adabiyotlar:

1. Ma'lumot: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi. "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi". T.2006.
2. Read more: <http://oz.sputniknews-uz.com/politics/20161006/3842474/Mirziyoyev-Urgutda-erkin-industrial-zonani-tashkil-qilishni-taklif-etdi.html>